

ΔΥΟ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΩΝΕΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑ

Στα ριζά του Μαΐναλου είναι χτισμένη η παλιά πρωτεύουσα του Μοριά, η ιστορική Τριπολιτά, τριγυρισμένη από τις εύφορες πεδιάδες της Μαντινείας και της Τεγέας. Ο επισκέπτης που φτάνει ή ο ταξιδευτής που βρίσκεται περαστικός στο «σταυροδρόμι» αυτό του Μοριά - οι δρόμοι από εδώ σκορπίζονται ακινητά και οδηγούν σ' όλη την Πελοπόννησο - διακρίνει να υψώνονται στα γύρω σιτοχώραφα κάτι φιλόλιγνα, λιτά κτίσμα-

τα, που ξεπροβάλλουν διακριτικά και είναι μοιρασμένα στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα - δεν είναι παρά οι περιστεριώνες της Τρίπολης.

Οι περιστεριώνες της Τρίπολης, που στον μεγαλύτερο αριθμό τους είναι «φυτεμένοι» στην εξοχή, στα χωράφια των χωριών της Μαντινείας και της Τεγέας, όπου φυτρώνουν τα στάβρια και τ' αμπέλια, στέκονται θά 'λεγα σαν «θίγλες», λες και φυλάγουν τα περάσματα της πολιτείας δίπλα

από τους δρόμους που οδηγούν στο Ναύπλιο, τη Σπάρτη, την Ολυμπία.

Οι περιστεριώνες της Τρίπολης, λαϊκά αρχιτεκτονήματα χωρίς στολίδια, φτιαγμένοι όμως με μεράκι και θγαλλμένοι μέσα από την ανάγκη, δεν έχουν κατασκευαστεί με σχέδιο.

Σε αναζήτησή μου το 1978 για να καταγράψω τους περιστεριώνες της περιοχής, θρέθηκα στην περιοχή της αρχαίας Μαντινείας. Εκεί, σε απόσταση 1500 περίπου μέτρων μακριά από το αρχαίο θέατρο, ένα μονοπάτι με έβγαλε μπροστά σ' έναν περιστεριώνα λιθόκτιστο, με σχήμα ορθογώνιο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο περιστεριώνας αυτός στις δύο πλευρές του έχει εντοιχισμένα αρκετά αρχιτεκτονικά μέλη μαρμάρια. Δε χρειάζεται πολλή σκέψη, ότι ο κατασκευστής τα δανείστηκε ίσως από το γειτονικό ναό του Ποσειδώνα, που ανακάλυψε ο Φουζέρ κοντά στους πρόποδες του βουνού Αλφειο.

Πιο κάτω από τον πυργοειδή αυτόν περιστεριώνα και σε απόσταση 100 μέτρων περίπου με περίμενε ένα δεύτερο λιτό κτίσμα, που χωρίζεται σε δύο πατώματα. Το κάτω μέρος λιθόκτιστο, με σφηνωμένο στη μια γωνιακή πλευρά του ένα αρχαίο αρχιτεκτονικό μέλος, ενώ το πάνω πάτωμα, πλινθόκτιστο, κατέληγε σε θαυούλωματα, που ο κατασκευαστής ιδιοκτητής είχε φτιάξει για να φυλάζονταν τα περιστερία. Πρόκειται για τον τύπο του περιστεριώνα που κατατάσσεται στην κατηγορία του ενσωματωμένου σε σπίτι.

Οι δύο αυτοί περιστεριώνες, που

Πυργοειδής περιστεριώνας με ενσωματωμένα μαρμάρια αρχαία αρχιτεκτονικά μέλη σε γειτονικό χωριό της αρχαίας Μαντινείας.

χρονολογούνται γύρω στα χρόνια 1920-1940, αφού οι αρχαιότεροι χρονολογικά της περιοχής έχουν γίνει στα τέλη του δεύτερου μισού του περασμένου αιώνα, φέρουν τα τυπολογικά χαρακτηριστικά των αρκαδικών περιστεριώνων, που είναι η απουσία της διακόσμησης, η θωρηκτική λιτότητα, τα υλικά της λειτουργικότητας και της συντηρητικότητας της μορφής που χαρακτηρίζουν και την προσωπικότητα άλλωστε των κατοίκων της περιοχής.

Οι λόγοι δημιουργίας τους ήσαν πολλοί, ο κυριότερος από τους οποίους ήταν η εύκολη και οικονομική λύση της εκτροφής περιστεριών με τα οποία οι κάτοικοι της περιοχής, χωρίς πολλές φροντίδες και κόπους, συμπλήρωναν τα οικονομικά τους και εξασφάλιζαν δωρεάν τροφή. Έτσι, η ανάγκη κατοικίας του φερωτού συμβόλου της ειρήνης μεσολάβησε ώστε να συγκοιτούν αρχαία αρχιτεκτονικά απομεινάρια μαζί με υλικά από νεότερες λαϊκές κατασκευές δένοντας έτσι βιωματικά και ιστορικά τους Νεοέλληνες Αρκαδες κατοίκους με τους μακρινούς Μαντινείς προγόνους τους.

Νίκου Γρηγοράκη

Μέλος της Ενώσεως Ελλήνων Κριτικών και Ιστορικών Τέχνης

Βιβλιογραφία

ΓΡΗΓΟΡΑΚΗΣ Ν., Περιστεριώνες της Αρκαδίας, Αθήνα, 1982.

Οι φωτογραφίες είναι του συγγραφέα και τραβήχτηκαν το 1978.

Ενοσωματωμένος σε σπίτι περιστεριώνας, χτισμένος με συμμετοχή από αρχαία αρχιτεκτονικά μέρη, δανεισμένα από τον γειτονικό χώρο της αρχαίας Μαντινείας.

Λεπτομέρεια της φωτ. 2 από τον ενοσωματωμένο περιστεριώνα στη Μαντινεία.

Λεπτομέρεια από τη φωτογραφία 1 του πυργειοειδούς περιστεριώνα στη Μαντινεία.

Λεπτομέρεια από τη φωτογραφία 1 του πυργειοειδούς περιστεριώνα στη Μαντινεία.